

De Heraut

voor de

Gerreformeerde Kerken in Nederland.

Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE. Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam.
Insendingen, die later dan Donderdag 's namiddags te 12 uur worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 4 April 1915. N°. 1941.

Abonnementen: Frankrijk aan huis, per drie maanden f 1.20, voor België per jaar f 5.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned.-Indië per jaar f 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f —.10. Abonnementen worden aangegoten door het Bureau te Amsterdam. Boekhandelaren, Postdirecteuren en Adverteerders: van 1 tot 6 regels f 1.20, voor elk regel meer f —.20. Aanvragen en vernieling van liefdegaven f —.12 per regel.

„Verzonden tot overwinning“.

[PAASCHFEEST 1915].

En wanneer dit verderfelijke zal onverderfelijke aangedaan hebben, en dit sterfelijke zal onsterfelijke aangedaan hebben, alsdan zal het woord geschieden, dat geschreven is: De dood is verzonden tot overwinning. 1 Cor. 15: 54.

Ons Pascha is voor wie gelooven mag, een feestvieren in heilige verrukking. In wat we den Dood noemen, trakt zich, van het Paradijs af, alles saam wat ons hart breekt, en ons leven verdonkert; en het is nu over dien langen Dood dat we ons Pascha in beginsel triumfeeren. De dood zet zijn stuiprekkende noot voort, maar, gelijk de apostel het uitriep, de „verschrikking van den Dood“ is, toen Jezus uit het graf verrees, weggedaan. „De Dood is verzonden tot overwinning“.

Wel viert ook de halfgeloovige wereld ons Pascha mede, en ten deele kan dit zelfs van de ongelovigen gezegd worden. Voor de ongelovigen is het dan de lente die intreedt, de dorheid van den akker die zich weer groen gaat tinten, kortom, de opstanding in de natuur, en de halfgeloovigen, jubelen als Pascha weerkeert, wel in het onsterfelijke geloof, doch ook wie daarbij staan blijft, doorziet de hooge betekenis van ons Pascha niet. Aan een leven dat zich na ons sterven aan de overzijde van het graf kan voortzetten, hebben ook schier alle heidenen geloofd. Niet daarvoor was ons Pascha van noode. Al ware het dat de verrijzenis van Immanuel ware uitgebleven, wie onzer zou er daarom aan getwijfeld hebben, of zijn heilig zieleleven niet in den hemel ware voortgezet. Onsterfelijke zegt niet anders, dan dat, als het brooze lichaam afvalt, de ziel haar bestaan voortzet, niet hier op aarde, maar in de gewesten van eeuwige vreugde. Onsterfelijke kon er geweest zijn, ook al ware de Christus, evenals een Abraham, een Mozes of een Jesaja, na in het rijk der dooden te zijn ingegaan, nooit tot onze aarde teruggekeerd. Hoe machtig Jezus' sterven op Golgotha zijn jongeren ook had aangegeven, geen hunner heeft den avond daarna of den Sabbatdag daarop, ook maar een oogenblik zich ingebeeld, dat hun Heere en Heiland nu niet meer bestaan zou of voor eeuwig in het niet zou zijn weggezonken. Vanzelf hebben ze het zich geen oogenblik anders voorgesteld, dan dat Jezus, voor wat zijn ziel aanging, onsterfelijke bleef en in een ander leven was overgegaan. Aan een voortbestaan na den Dood hebben de discipelen ook bij Jezus vastgehouden. En om hun de verzekering te geven, dat Jezus nog bestond, en ook na zijn sterven nog voortleefde, had zijn graf niet behoeven ontsloten te worden, en was geen verrijzenis van Jezus uit dat graf vereischt. Geheel daargeleiden nu de vraag, of er in oude tijden niet ook in Israël twijfel aan het onsterfelijke van ons zielebestaan moge zijn ingeslopen, na de ballingschap, en vooral in de dagen toen de Messias onder zijn volk verschenen was, stond het voor geheel Israël vast, dat het sterven geen vernietiging, maar slechts overgang in een andere levensfase was, en heerschte het onsterfelijke geloof bijna algemeen. Al was Jezus dan ook nimmer verzeen, en al had Christus Kerk nimmer haar Paaschfeest gevierd, het geloof aan een voortbestaan van 's menschen ziel na den dood zou gebleven zijn, wat 't zelfs bij de Heidenen bijna overal steeds geweest was. En niet om dit ons te betuigen of te bevestigen, is Immanuel op den derden morgen verzeen uit zijn graf.

De roem en glorie van ons Pascha is dan ook niet, dat Jezus in zijn zielebestaan voort bleef leven, maar heel anders, dat 't op Paaschmorgen was een wederopstanding in het vleesch. Gelijk zijn Vleeschwording, waarvan Bethlehem ons meldt, het uitgangspunt voor de groote werk der Verlossing was, zoo is het de triomf van den Christus in het vleesch, waaraan ons Pascha zijn geheel eenige grootheid dankt. Ge hoort 't Jezus zelf dan ook tot Thomas zeggen: Steek uw vinger in mijn zijde, en betaamt mij! En eerst toen Thomas hieraan gevolg had gegeven, en Jezus in het vleesch als ware het gevoeld en getast had, toen heeft hij geloofd, en zijn „Mijn Heer en mijn God“ uitgeroepen. Niet toen Jezus iets geestelijks had verricht, een hemelsche toespraak had gehouden, of een roerend gebed had gedaan, maar toen Jezus leepij gegeten had, hebben de apostelen aan de waarachtigheid van Jezus verrijzenis

geloofd. En daarom, van onsterfelijke is in heel Jezus opstanding geen sprake. Van een geestelijke werking wordt niet gerept. Dat Jezus nog in zijn zielebestaan voortleefde, behoeft niet bewezen te worden. Aan Jezus voortbestaan twijfelde niemand. Neen, de vraag, waar het op aankwam, het hoofdprobleem waaraan de toekomst hing, gold niet het voortbestaan van Jezus' ziel, maar het voortgaan en voortzetten en voortduren van de Vleeschwording. Het Kindje van Bethlehem was de eendelige vervulling van alle profetie geweest. Hier op aarde, zienlijk en zichtbaar in dit ons aardse leven, moest Immanuel openbaar worden. Geestelijke toenadering was reeds eeuwig na een uitgaande, geloof was in het hart der vromen ingeplant, het geestelijke leven onder Israël had in een Jesaja reeds zoo heerlijk geblonken. Doch met dit alles daagde toch het heil nog niet. In het Paradijs liet God niet schaduwachtige geesten omwandelen, maar hij schiep in het Paradijs een man, en uit dien man een vrouw, van vleesch en bloed, en ook dat Paradijs zelf was niet een *fata morgana* met schaduwbeelden, maar een luthof vol reele planten en als bevolkt met zangvogels en huppelende dieren. Met een enkel geestelijke schepping volstond Gods Majesteit niet. Zulk een louter geestelijke Schepping blonk reeds in de wereld der engelen. Maar in Gods raad school meer en lag rijker, en was eens nog daar boven uitgaande glorie verborgen. En toen riep zijn Almacht, die stofelijke, de zienlijke wereld tot aanzijn. Toen schiep God de hemelen daar boven en de aarde hier beneden. En het was die stofelijke aarde, die daarop in het Paradijs haar schoonheid openbaarde, en in dat Paradijs traden nu Adam en Eva op, om als naar Gods beeld geschapen, de volkomenheid van het Scheppingswonder te openbaren.

Hiermede nu staat eerst de Vleeschwording van het Woord, en daarna de Verrijzenis van Immanuel uit het graf, geheel op één lijn. Het is in elk van deze drie gebeurtenissen telkens weer het geestelijke dat zich belichaamt. Het onsterfelijke dat zienlijk wordt. Het eerst verbergende dat zich buiten vertoont. Het Woord dat Vleesch wordt, vond zijn voorspel in de ure der Schepping, toen God sprak: „Daar zij licht, en daar was licht.“ Licht niet in geestelijken, maar in stofelijken zin, gelijk het nu nog uit zon en maan en sterren en uit den stroom van de electriciteit ons bestraalt. Het was reeds in de ure der Schepping eerst een woord, en eerst door de Schepping neemt dat Goddelijk Woord vorm en gestalte aan. Tot eindelijk de mensch zelf, uit de aarde gevormd, de bezieling van het leven ontving, en alsnu het beeld Gods in onze zichtbare Schepping vertoonde. Toen dan ook de zonde dit alles in zijn grond en wezen aantastte, en het Paradijs te loor ging, en de mensch demonisch vergiftigd werd, kon er geen redding dagen, dan door een tweede Vleeschwording nu niet van het gesprokene, maar van het eeuwige Woord, en dit kwam ons toe in de Kribbe van Bethlehem.

Doch ook hierbij kon het niet blijven. Dat Vleeschgeworden Woord toch werd aangerand, werd ten slotte aan het Kruis genageld, en ging aan het Kruis van Golgotha in den dood onder. En hierdoor nu kwam geheel de Schepping voor het allesbeheerschend vraagstuk te staan: Zal dat Vleeschgeworden Woord voor eeuwig van zijn Vleesch gescheiden blijven, of wel zal 't Woord zijn Vleesch weer aannemen? Kruis en Kribbe staan toch daarom juist vlak tegenover elkander, dat het in de Kribbe van Bethlehem een gebeurtenis geldt, waardoor het Woord Vleesch wordt, en omgekeerd op Golgotha een vlak daartegenover staande gebeurtenis, waardoor het Woord zijn Vleesch weer loslaat en verliest. Natuurlijk moet hierbij ook met de ziel gerekend worden, en die liet Jezus in zijn sterven niet los. Maar de Schrift gaat er ons zelve in voor, om hier niet op de ziel, maar op de Vleeschwording te zien. Vollediger, naukeuriger zou Johannes zich allicht hebben uitgedrukt, zoo hij geschreven had: „Het Woord is ziel en vleesch geworden.“ Maar zoo doet hij niet. De hoofzaak, waarop het hier aankwam, was, dat de tegenstelling tusschen geest en vleesch verzoend werd, en daarom spreekt hij enkel van de Vleeschwording des Woords, de ziel er vanzelf onder begrijpende. En zoo nu ook was het bij Golgotha. Ook hier valt de nadruk op het Vleesch, op het Lichaam, op de zichtbare gestalte van den Christus, die hij uit de Moedermaagd had aangenomen. Dat vleesch, die gestalte, die verschijning was door het Kruis van hem genomen, en zoo verstaan, was de Vleesch-

wording van het Woord die in de Kribbe tot stand kwam, op Golgotha te niet gedaan. Zijn lichaam was er nog wel. Het werd door Jozef van Arimathia in zijn nieuwe graf neergelaid. Maar het was niet meer een met het eeuwige Woord. Het eeuwige Woord was in de onzienlijkheid teruggegaan. Zijn vleesch was in het graf aan de vernietiging gewijd. En daarom is dit nu de heerlijkheid van den Paaschmorgen, dat door Jezus' Verrijzenis de Vleeschwording van het Woord op wonderbare wijze hersteld wordt, het eeuwige Woord en het Vleesch weer tot elkander komen, het op Golgotha afgelegde Vleesch weer wordt aangenomen, en dat alzoo het effect van wat Satan aan den Zone Gods had aangedaan, geheel wordt vernietigd.

Zoo was het dan in de Schepping de raadslag en de wil van God Drieeenig, om, nadat de engelenwereld reeds haar Hallelujah zong, een nog rijker wereld in ons menscheelike geslacht tot aanzijn te roepen, door het doen vleeschworden van zijn beeld in het Paradijs. Geestelijke Schepping was niet genoeg. God wilde iets meer dan dat, en iets hoogers. En dit hoogere nu bestond daarin, dat het geestelijke vorm en gestalte aannam, en dat de gedachte Gods, die onzienlijk was, in zienlijken vorm zich nu kon openbaren. Toen nu dit rijke, Goddelijke voornemen in de schepping van den mensch belichaamd was, of wil men, vleesch was geworden, werd het door satan in onzen val verijdeld. Vandaar toen de herschepping die komen moest en die gekomen is in den Messias. Vandaar, dat zich toen in den Messias moest herhalen, wat eens heel de Schepping beheerscht had. Het Woord was er, maar het was nog niet belichaamd. En nu brengt de Almachtige teweeg, dat dit Woord zelf gestalte aanneemt, zienlijk en zichtbaar wordt, zoodat de Vleeschwording van het Woord eerst in de Kribbe van Bethlehem volindigt. Doch hieruit volgde dan ook, dat toen Golgotha Bethlehem te niet deed, het herscheppend woord van onzen God moest uitgaan, opdat alsnu het Woord met het Vleesch weer vereenigd werd; en dit is in Jezus verrijzenis geschied, dit kwam tot stand op den dag der levensvernieuwing, waarvan ook dit Paaschfeest ons de zalige heugenis brengt. Van het dusgenaamd onsterfelijke geloof kan daarom hier geen sprake zijn. Voor het zinledig geloof, dat alleen van een voortbestaan van de ziel weet, is hier geen winste te behalen. Bij het geopend en ontsloten graf op den Paaschmorgen, is niet dit de heerlijkheid, dat Jezus niet te niet is gegaan, maar heel anders, dat de Christus opgestaan is in het lichaam waarin hij eens geboren werd; dat Maria hem in lichamelijke gestalte heeft weer gezien; dat zijn apostelen hem in 't vleesch herkend hebben, en dat zelfs een Thomas, na zijn verzeen lichaam bevoeld en betast te hebben, voor hem neerknielend, hem loven en aanbidden kon als zijn God en zijn Heer.

De drie treden op de heilige ladder van het Goddelijk bestel blijven alzoo in onderling verband, en telkenmale komt 't neder op de openbaring van het onsterfelijke in het zienlijke. In de primordiale Schepping komt het aan op de schepping van den mensch, in wien het beeld Gods zichtbaar voor ons treedt, en de gedachte Gods vleesch wordt. Komt hiertegen nu uit de demonenwereld verzet op, en slaagt satan er in deze Vleeschwording van de Goddelijke gedachte in den mensch te breken, dan gaat het van de eerste Schepping op de herschepping in Christus. In Adam was het de Vleeschwording van Gods beeld, nu wordt het de Vleeschwording van het eeuwige Woord in de Kribbe. En komt nu ook tegen het Vleeschgeworden Woord het satanisch verzet op, om den Christus aan het Kruis te doen sterven, dan handhaaft God Almachtig, ten tweede male zijn Goddelijken raad, en zijn Goddelijken wil, en zijn Goddelijke macht tegenover het onheilge doen van satan, en wekt dien gestorven Middelaar op den derden dag weer uit den dood op, en doet het Woord zijn Vleesch hernemen. Maar hiermee is dan ook het einde van de worsteling bereikt. Tot tweemaal toe is nu de tenietdoening van het Vleeschworden in de gedachte eerst, en toen in het eeuwige Woord, beproefd, maar beide malen heeft God Almachtig over dit verzet en dezen tegenstand getriumfeerd, en als nu de verzeen Heiland in den Hof van Jozef omwandelt, dan kan Maria wordt begroet, dan is het uit, dan kan van een derde verzet en van een derde verijdeling van Gods scheppende en herscheppende macht geen sprake zijn. Als we ons eerbiediglijk zoo mogen uitdruk-

ken: God heeft aan zijn wederpartijder, d. i. aan Satan, volle vrijheid van aanval gelaten. Satan heeft al zijn demonisch geweld vrijelijk mogen aanwenden, om het Godsbestel te ontwrichten; maar beidemalen heeft ten slotte Gods Almacht hem overmocht; en nu is 't dan ook uit. Meer kan Satan niet. Er waren twee krachten, waardoor Satan voor een tijd machtig kon worden; die twee machten waren de zonde en de dood. Beide deze demonische wapenen nu had hij beproefd. Hij vergiftigde in het Paradijs den mensch door de zonde, en toen het Woord Vleesch was geworden, dacht hij zijn triomf op Golgotha te viëren. Maar beide malen had God hem nu getoond, dat alle verzet en wederstand zijnerzijds door Gods Almacht gebroken werd. De door zonde vergiftigde mensch stond nu gedekt door de heilige gestalte van het Vleeschgeworden Woord, en toen de Dood op Golgotha dit Vleeschgeworden Woord gedacht had voor eeuwig van zijn vleesch te scheiden, bracht de Paaschmorgen satan ook op dit pas de volle nederlaag toe. De Immanuel herleefde, het Woord trad weer in zijn vleesch tevoorschijn. De herschepping van den onzienlijken God in zijn zienlijke Schepping was voor eeuwig herwonnen. Het begin van den triomf was er nu, en die triomf over Satan zou eens in de Volinding worden voltooid. De zonde had zich in den Dood voltooid, die Dood stond nu verzonden te worden. En die verslinding van den Dood zou de triomf, de overwinning van het Godsrijk zijn.

Paschen doelde niet op de redding en den zoen van ons zieleleven. Die was op Golgotha volindigt, toen de stervende Heiland het van zijn Kruis af de wereld inriep: *Het is volbracht*. Wat 't Pascha ons brengt, is de toekomstige verheerlijking. Het was er op toegelegd om Gods raadplan te niet te doen. God wilde, dat er niet maar een onzienlijke, maar ook een zichtbare en stofelijke wereld zou zijn, en juist uit die wereld zou de heerlijkheid opkomen. Het ging er alzoo om, wie door de uitkomst in het gelijk zou worden gesteld: God of Satan. Satan gunde God de heerlijkheid niet. Het rijk der heerlijkheid moest aan God ontnomen worden, en dit doel zocht hij te bereiken door het uitzenzen van den Dood in onze Schepping. In de Engelenwereld kon geen Dood intreden, want die Engelenwereld bestaat alleen geestelijk, en de Dood is het afscheiden van het onzichtbare leven van de zienlijke gedaante, van de vleeschelijke gestalte, in het zichtbaar uitkomen van schoonheid en heerlijkheid. Die Dood werd daarom niet alleen der menschen deel, maar moest ook over den Christus trekken, en hem van zijn vleesch scheiden, en alzoo zijn macht over onze zichtbare Schepping breken. Zeker, die Dood had ook een onzienlijke bedoeling, doordien ze de ziel en het leven van God afscheidde, maar al hangt ook die zielsafscheiding voor God met den Dood saam, en al zijn we dood in zonden en misdaden, in zijn ware karakter, in zijn eigenlijke gedaante komt toch die Dood eerst nu uit, nu ze onze vleeschwording te niet doet, en de Vleeschwording van het Woord op Golgotha poogt te verijdelen. De Dood triumfeert eerst in het graf. En daarom juist kon de triomf over den Dood nooit volledig behaald worden, dan door het weeropkomen uit het graf van Messias, na in dat graf zielloos te zijn nedergegaan. Er is geen twijfel aan, of de Dood begon reeds in Adam te werken, toen hij in zonde viel. Dat was zijn breuke met zijn God. Maar de Dood in zijn ware volle machtsopenbaring kwam toch eerst uit toen Abel onder Kains moordende hand viel, en zijn zielebestaan van zijn zienlijke verschijning werd afscheiden. Hoe ge het ook nemen wilt, in Jezus' verrijzenis staat altoos de overwinning op den Dood op den voorgrond. Het is altoos de terugkeer des Heilands in zijn lichamelijke gedaante, waarin zijn Verrijzenis bezegeld wordt. En hetgeen de Verrijzenis van den Heiland voor de toekomst bezegelt, is niet het eenzijdig voortbestaan der ziel, maar het komende rijk van de heerlijkheid, als eenmaal 't heilige van het geestelijke leven zijn zuivere afspiegeling vinden zal in de heerlijkheid Gods in het zienlijke.

De Dood is een macht, die scheidt wat God in zijn Schepping vereenigd had. Geestelijk scheidt de Dood den mensch, die naar Gods beeld geschapen is, van dien God, wiens beeld hij draagt, af. Maar evenzo scheidt de Dood ook het zienlijke van het onzienlijke af, en maakt den band los die in ons eigen wezen ziel en lichaam vereenigt. Beide, deze losmaking en deze afscheiding, nu heeft de Christus te niet gedaan. In hem heeft wie geloof

weer de gemeenschap met zijn God in het verborgen zieleleven terug, en evenzo heeft wie geloofd in Jezus den waarborg en de zekerheid, dat in de Volinding ook zijn ziel en zijn lichaam weer in heerlijkheid een zijn zullen, om alsdan te genieten een zaligheid en heerlijkheid, die geen oog gezien en geen oor gehoord heeft, alle aardse heerlijkheid niet alleen te bovengaan, maar geheel in de schaduw stellende. Alleen maar, dien volten triomf voelt ge niet en merkt ge niet, zoo ge op den enkelen mensch blijft zien. Dan toch neigt een ziekelijke geloofsopvatting er zoo licht toe, om zich zelf diets te maken, dat de zielezaligheid toch eigenlijk de hoofzaak is, en dat we toch zeer wel voor eenig gelukkig kunnen zijn, al ontvangen we geen onsterfelijke lichaam, en al worden we niet ingeleid in de zienlijke glorie. Indien we bij ons sterven maar in het Vaderhuis worden opgenomen en de zaligheid onzes Gods genieten, waartoe zouden we dan die uitwendige heerlijkheid nog behoeven. De zaligheid is ons genoeg. En zoo dringt dan de dwaling der ongelovige wereld ongemerkt in het zielebesef van Gods kinderen binnen. Helaas, hoeveel zijn er dan ook niet, die aan geen wederkomst van Jezus met hun ziel hangen, en ook den dorst naar het rijk der heerlijkheid ganschelijk niet kennen. Als ze sterven, zullen ze zalig zijn, en wat zouden ze ooit hoogers begeren kunnen. Doch wat zijn wie alzoo denken, anders dan geestelijke egoïsten. Het schijnt wel, dat de heerlijkheid van hun God geen vat op hun zielebesef heeft. Het is toch niet hun schepping, het is niet hun wereld die vergiftigd, ontzet en ont-heiligt is. Het is alles Godes eigendom, het is Godes groot heil, het is al te zaam het machtige worstelperk, waarin God de Heere al wat Hem tegenwoordig en staat, met zijn heiligen toorn benauid en met zijn vloek bedreigd heeft. En hierin openbaart zich nu het verdoelend geloof van deze kinderen Gods, dat het hun eeniglijk om hun eigen zaligheid te doen is, en dat het hun niet deert of hun God al van zijn heerlijkheid verstoken blijft. Of neen, dat deert hen wel, zoo de blinddoek hun maar van de oogen valt, en ze 't ten slotte dan toch zelve inzien, hoe, zoolang de Dood nog in Gods Schepping rondwaart, die Dood de giftige adder is die in het heilige woord rondsluip, om de paden des levens te vergiftigen. Maar dan ook mag het ons niet enkel gaan om onze zielezaligheid, niet alleen te doen zijn om de zielen der uitverkorenen, maar moet de Christus weer voor ons worden het Hoofd van het Lichaam, dat allen omvat, en in wien naar des Vader welbehagen alle volheid wonen moet.

En zoo nu genomen, dan moet 't onheilge beginsel, waaruit de Dood is opgekomen, niet maar bestreden, maar overwonnen en verslonden worden. Dan moet heel de gang der historie eerst terug naar het Paradijs, om alle zonden te niet te doen en te verzoenen. Maar dan ook om, na eerst de glorie van het Paradijs herwonnen te hebben, uit die glorie van het Paradijs voort te schrijden tot die toekomstige openbaring der heerlijkheid, waarin God alles en in allen zal zijn, en heel de zichtbare Schepping, met de onzichtbare in heilige harmonie vereenigd, Gods Majesteit openbaren en verheerlijken zal. Zoals het den Christus, ons heilig Hoofd gaat, zoo zal 't dan ook ons en alle geloovigen gaan. Zijn we in hem ingelijfd, en met hem één, dan is ons 't leven gewaarborgd, zoo maar in Hem 't leven zich vertoont; dan wacht ook ons de heerlijkheid, die hij eens in zijn toekomst ons zal brengen; en dan is de Verrijzenis van den Christus 't uitgangspunt niet alleen van zijn eigen glorie, maar tevens en evenzeer het allesbeheerschende uitgangspunt van de wederopstanding en de heerlijkheid, die in heel Gods Schepping zal gezien en genoten worden door al wie Jezus toebehoort. Staan we niet als eenlingen op ons zelf, maar zijn we in Immanuel ingelijfd, dan is ook voor ons, ook al gaan we straks door de vallei van de schaduwen des Doods nog door, de macht des Doods toch nu reeds verslonden, en zal ook ons sterven een geestelijke triomf zijn. Voor ons de Dood een afsterven van de zonde en een eeuwig leven, voorbode van den triomf dien we tegengaan. Maar toch altoos zoo, dat het nu nog slechts voorgeenieting en voorsmaak is van het volle heil dat ons eerst in de eeuwigheid wacht, en dat ons niet kan toekomen, dan nadat ook aan ons persoonlijk zal zijn verwerkelijkt, wat in Christus' verrijzenis aan al zijn verlost en geprofeteerd is. Alzoo de stellige zekerheid, dat ook wij eens zullen opstaan gelijk Jezus verrees, en dat ook ons de geest van den levenden God zal toebrengen tot die Volinding, waarin 't eens al herborn zal

worden, en waarin heerlijkheid heel de gehelligde schepping zal doordringen. De einduitkomst, waarin de Dood geheel verslonden zal zijn, en de triomf over Satan door den Zoon Gods voor eeuwig zal zijn gewonnen.

Dr. A. K.

„Kom af van het Kruis“

[GOEDE VRIJDAG.]

En zeggende: Gij, die den Tempel afbreekt, en in drie dagen opbouw, verlos uzelven; indien gij de Zoon Gods zijt, zoo kom af van het kruis. Mattheus 27: 40.

Het hangen en sterven aan een kruis is een wreede doodsmarteling van duidelooze smart. Veelal bedwelmde men dan ook het bewustzijn van wie aan het kruis zou worden genageld door een verhitte drang. Dan werd het nameloze lijden minder pijnlijk gevoeld. Natuurlijk verscheelde het, wie aan het kruis werd gehangen. Een ruwe, ongevoelige woesteling leed er veel minder onder dan wie door in aandoeningen was. Vooral op Golgotha moet daarom het Kruislijden bang en bitter zijn geweest. De Man van smarten toch weigerde den bedwelmenden drank te drinken, en teederder in aandoenlijk gevoel dan Jezus, is nooit een aan 't kruishout, in 't eind, door den dood overmand.

Aan het lichamenlijk lijden, dat Jezus om onzen wil ondergaan heeft, mag daarom in niets te kort gedaan. Het feit, dat Jezus reeds na enkele uren den adem uittelde en den geest gaf, was gemeenlijk het sterven eerst op den tweede dag volgde, toont dan ook overduidelijk hoe zwaarblijvend en smartelijk het dragen van het lichamenlijk lijden voor Jezus moet geweest zijn. Wie ook in deze lijdensweken weer veel bij Golgotha met zijn zinlijke verbeelding heeft verwoord, heeft dit ook nu weer voor en met Immanuel gevoeld. Ook naar vleesch en bloed is het lijden en sterven van Jezus aan het Kruis 't uiterste van alle menselijke lijden geweest.

Alleen maar, ge moogt 't u niet voorstellen alsof dit lijden naar het lichaam af 't lijden van den Man van smarte ware geweest. Veel hangt nog van 't lijden van Jezus in zijn verborgen zieleleven. Hij droeg de zonde der wereld. Hij droeg den vloek. Wat hem in onheiligheid 't meest tegen de borst stuitte, moest hij op zich nemen om onzen wil. En zoo ge verstaat, wat 't in een hange ure voor u zelf is geweest, zoo ge in oogenblikken van schuld en berouw den toorn Gods tegen u voeldest uitgaan, zoo zult ge er althans iets van beseffen, wat 't voor den Heilige moet geweest zijn, den toorn Gods tegen heel ons gevallen geslacht, hangende aan 't Kruis, in het diepst zijner ziel, zoo drukkend en zwaarblijvend te moeten dragen, dat ten slotte de angstkracht niet meer was in te houden. „Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten!“

Van allen kant drong 't onheilige in die laatste ure op Jezus zielebeseft aan. En schier niet om uit te staan moet 't geweest zijn, toen daar om het Kruis de mannen van het Sanhedrin gingen staan, en de onrust hunner eigen consciëntie poogden te stillen, door den Zoon Gods op de gruwelijke wijze te tergen, door van allen kant het uit te roepen, ja 't uit te gillen: „Ja ge Gods Zoon zijt, toon 't ons nu, en kom af van het Kruis“.

Vaak heeft men bij het Kruis van Jezus te eenzijdig op zijn Goddelijke natuur gezien, en dan natuurlijk is het lijden van Jezus niets dan een schijnlijden geweest. Doch zoo verliest ge dan ook den Middelaar, want in den Middelaar staat juist de waarachtige Vleeschwording, het wel waarlijk aannemen van onze menselijke natuur op den voorgoed, en is het hangen en sterven aan het Kruis een wel wezenlijk ondergaan en dragen van het wredeste lijden geweest. Maar ook zoo kan er nog een verkeerde blik op het Kruis geslagen worden, zoo ge, ja, lichamenlijk in Jezus lijden wel wezenlijk lijden ziet, maar wat zijn verborgen zielewonderingen op Golgotha betreft, 't toch weer in zijn Godheid als laat versmelten.

Dit is maar al te veel geschied. En vandaar dat op 't zielelijden van Jezus aan 't Kruis rooveel minder dan op zijn lichamenlijk lijden zich de aanbiddende aandacht heeft gericht. Hieraan nu moogt ge niet toegeven, en dit te minder daar het Evangeliebericht bij wat van Golgotha gemeld wordt, u van Jezus lichamenlijk lijden eeniglijk niet anders dan den uitroep: „Mijn dorst, mededeelt, en voor het overige u bijna uitsluitend wijst op wat in Jezus verborgen zieleleven doorworsteld werd. Merk slechts op de Zeven Kruiswoorden. Het: „Mijn dorst“ zag op lichamenlijk lijden, maar het: „Vader, vergeef 't hun“, het: „Heden zult ge met mij in 't Paradijs zijn“, het troostbiedend woord tot zijn moeder en Johannes, het: „Mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten“, en het: „Vader, in uwe handen beveel ik mijn geest“, 't wijst al op wat innerlijk in Jezus omging niet als Zoon Gods, maar als de vleeschgeworden Zoon des menschen.

Vandaar dan ook, dat zoo omstandig de terging ons getekend wordt, die het Sanhedrin op Golgotha heeft aangedaan. In grooten getale waren de leden van het Sanhedrin naar Golgotha opgetrokken. Priesters, Ouderlingen, Pharizeers en Schriftgeleerden. Ze waren blijkbaar onrustig. Ze hadden Jezus nu wel veroordeeld, maar 't, hij mocht toch eens de Messias zijn. En om zich daar nu over heen te zetten, trekken ze samen naar Golgotha op, om Jezus terwijl hij hing te zwoegen in zijn doodsmart, door hun uitroepen te tergen. En daarbij kwam 't altoos weer terug op Jezus belijdenis dat hij Gods Zoon was. Gij beweert Immanuel, gij beweert Gods Zoon te zijn. Wij hebben u veroordeeld dat ge het niet zijt. Daar hangt ge nu om uw Gods-lastering. En nu blijkt ge immers zelf toe te stemmen, dat ge een looze bedrieger waart. Waart ge Gods Zoon, ge zoudt immers onmiddellijk uw macht toonen. Doe het nog als ge 't kunt. En als ge dan wel waarlijk de Zoon Gods zijt, zoo maak zelf een eind aan uw lijden, verbreek de nagelen die u gebonden houden, en kom af van het Kruis.

Bedenk nu wel, dat naar 't woord van Jezus tot Petrus bij Gethsemane gesproken, 't Jezus slechts een bede tot zijn Vader behoeft te kosten en alle macht van Pilatus en het Sanhedrin zou ter neer geworpen zijn. „Of meent ge, zoo vroeg Jezus aan Petrus die 't zwaard trok, meent ge dat ik mijn Vader nu niet bidden kan, en hij zal mij meer dan twaalf legioenen engelen bijzenden“. Dat zeggen van Jezus had ook de officier van de wacht, die Jezus gevangen nam, natuurlijk opgevangen,

en aan Caïaphas overgebracht, en nu ze hun opzet dan toch hebben doorgevoerd, en Jezus daar machteloos aan het Kruis hangt, nu treden ze tergend tegen het slachtoffer van hun kuit op. „Als ge dan die macht tegenover ons kunt stellen, doe het dan nu, en kom af van het kruis. Maar ge zult wel, ge weet zelf wel, ge kunt niet. Ge hebt zelfs over geen macht hoegenaamd te beschikken, ge zijt veel eerder in onze macht. En onder den druk van deze onze Sanhedrinsmacht zult ge dan ook sterven“.

Nu vertegenwoordigen twaalf legioenen engelen een heermacht van ver over de honderd duizend hemelsche geesten, en wie uit Sanhedrin dagen zich herinnert wat toen een enkele van God gezonden engel voor Jeruzalems muren heeft uitgericht, voelt op wat alles ter neer slaande macht Jezus doelde, toen hij aangaf wat in zijn macht zou staan, om zich vrij te maken, en hoe hij toch van alle aanwending van die macht afzag, uit stille gehoorzaamheid aan zijn Vader, en uit Middelaarsheide voor zijn volk, dat hij door zijn Kruisdood verzoenen en redden zou.

De spanning die dit in Jezus zelf bewerkte, moet alles tebovengaan zijn geweest. Over zulk een alles ter neerwerpende macht te kunnen beschikken, en dan toch in het bitterste en langste lijden zelf, geheel vrijwillig die macht ongebruikt te laten, om zijn heilig Verlossingswerk te volbrengen. Te kunnen en niet te willen, hoe doordringend het lijden ook op hem aandrong. Niet wie daar stonden, maar Gods engelen moeten het megevoeld hebben, wat bange spanning dit in Jezus verborgen zieleleven deed opkomen.

Dat wist ook satan, en nu is 't satan, die aan Jezus niets meer doen kan, maar die op 't Sanhedrin nog zijn macht oefent, en daarom is 't door 't Sanhedrin dat Satan Jezus nu gaat tergen, niet even, maar lang achtereen. En nu lachen ze Jezus uit. Nu spotten ze met Jezus. Waar is nu zijn macht? Hij is immers niets dan een Gods-lasteraar en Volksbedrieger. En dit denken ze niet maar, doch dit roepen ze uit. De een voor, de ander na. Al luiden, op al ruwer toon. Waar blijft ge nu met uw heilig Zoonschap, 't is immers al niets dan leugen en bedrog geweest. Uw Kruisdood is verdiend. Ons oordeel is rechtvaardig geweest. Of zoo niet, toon het dan. Waar is nu uw macht. Was ons vonnis later, bewijs 't dan, en kom af van het Kruis.

Dit tergend roepen, o, 't zou reeds zoo giftig zijn geweest, zoo 't van half dronken Romeinse soldaten was uitgegaan. Maar dat waren heidenen. Die wisten van zijn Vader niet.

Maar voel nu wat 't voor Jezus was, dat de geestelijke leiders van Israël zoo gillen dorsten. Israel was het eigen volk, dat Gods heilige openbaring bezat. Als de hoofden van dat door God gezegende en bevoorrechte volk stonden daar de Priesters. En van die Priesters in dat volk gaat nu 't tergend roepen uit. Als ge Gods Zoon zijt, zoo kom af van het Kruis.

Was 't niet voor Jezus om 't beste wat de wereld dan nog had, in Godslastering te voelen wegzinken. En dan toch, onder zulk tergen, den wil vast te houden en door te zetten, om voor een zielewondering aan 't heilige ontzinken wereld den dood in te gaan, zeg zelf, was het niet een uiting in Immanuel van zijn Goddelijkheid, en toch weer menselijke liefde, die zelfs die gruwzaamste terging niet ontweek, en voor ons overwon?

Dr. A. K.

Amsterdam, 1 April 1915.

In de Doopsgezinde gemeente te Franeker werd dezer dagen door een 27-tal leden het zonderlinge voorstel ingediend om voortaan bij de Avondmaalsviering het uitdelen van brood en wijn achterwege te laten. Heel duidelijk was de formulering van dit voorstel zeker niet. Het kon de strekking hebben, dat wel de Avondmaals-tafel zou worden toebedeeld en daarop het brood en de wijn worden geplaatst, opdat de predikant dan de sacramentele handeling verrichtte door het brood te nemen en te breken en den wijn uit te gieten in den beker, maar zonder dat de gemeentelieden communiceerden. Er zou dan niets plaats vinden dan een symbolische handeling, waarbij de gemeentelieden alleen toe hadden te zien, evenals dit in de Roomsche Kerk gewoonlijk bij de Mis geschiedt. Iets, waar heel het Protestantisme steeds tegen opgekomen is, omdat dit lijnrecht indruischt tegen het gebod van Christus, die gezegd heeft van het brood: „neem, eet, dat is mijn lichaam“, en van den beker: „deze beker is het Nieuwe Testament in mijn bloed, drinkt allen daaruit“. Of wel de bedoeling kon wezen, dat men wel Avondmaal wilde vieren, maar zonder dat er brood of wijn aanwezig was, een Avondmaal dus, gelijk het Handelsblad het uitdrukt, *zonder brood of wijn*, in welk geval het natuurlijk even onjuist zou wezen nog van een Avondmaalsviering te spreken, als dat men een „doopsbediening“ kan hebben, waarbij het besprengen met water achterwege blijft. Een zekere invlijdsplechtigheid, waarbij van geen waterbad meer sprake is, nog „doop“ te noemen of een sichtslijke herdenking van Christus sterven, zonder de teekenen van brood en wijn, als „Avondmaalsviering“ te bestempelen, is toch een onheilig woordenspel, waaraan zelfs een moderne zich niet mag schuldig maken.

En even zonderling als dit voorstel zelf is de wijze, waarop de Kerkeraad met dit voorstel handelde. Blijkbaar was de Kerkeraad tegen het voorstel, maar in plaats van het beslist af te wijzen, liet hij de beslissing over aan de gemeente. Deze zou nu bij meerderheid van stemmen uitmaken, of het door Christus ingestelde sacrament nog langer in zijn gemeente zou bediend worden. En die meerderheid bleek het niet alleen met de voorstellers eens te zijn, maar ging in revolutionairen overmoed nog een schrede verder. Ze besloot het Avondmaal geheel af te schaffen en in plaats daarvan te stellen de viering van Christus lijden en sterven op den Goeden Vrijdag. Zoo werd de Goede Vrijdag, die niets dan een menselijke inzetting is, gesteld in plaats van het Sacrament, door Christus ons geboden, en blijkt ook hier weer, hoe waar het is dat Christus van dezen eigenwilligen godsdienst heeft gezegd: „gij maakt Gods gebod krachteloos door uwe inzettingen. Men zweept in de moderne kringen met den Goeden Vrijdag,

waarop men zoo aandoenlijk over Jezus lijden spreken kan, maar men verworpt het Sacrament, dat Christus zelf heeft ingesteld om daarbij zijn dood te gedenken.

En nu meene men niet, dat dit Franeker geval op zich zelf staat en we er te veel waarde aan hechten als teken van wat er in de kringen der modernen omgaat. De schrijver van het Kerknieuws in de Nieuwe Rotterdammer, die uitzinnend goed in deze kringen thuis is, zegt rond uit, dat „hetgeen hier (n.l. te Franeker) openlijk aan de orde is gesteld, een punt van heimelijke overweging uitmaakt in tal van gemeenten, en niet alleen Mennistengemeenten, want dat gerust kan gezegd worden, dat dit Franeker-voorstel een groot deel der vrijzinnige godsdienstigen uit het hart is gegrepen“. Zelfs geldt dit bezwaar natuurlijk niet alleen het Avondmaal, maar evenzeer den doop: men wil niet rusten voordat men met deze beide „oude ceremoniën“ geheel gebroken en ze voor goed afschaft heeft.

Onbekend was dit alles natuurlijk niet. In de Vrije gemeente te Amsterdam heeft men geen doop en avondmaalbediening; ook kan men in de afdelingen van den Protestantenvond het best buiten deze sacramenten stellen. Maar wel is het een tekenend feit, dat men thans ook in de Christelijke Kerk, waar deze sacramenten nog altoos heilig gehouden werden, ze nu uit religieuze fanatisme afschaffen wil. Onder de leuze: „men doet geen nieuwen wijn in oudelederen zakken“, treedt het modernisme op om met den beitel weg te hakken en met den moker te morzel te slaan al wat nog aan het „oude“ Christendom herinneren zou. Voor geen instelling van Christus, voor geen traditie van eeuwen, voor geen gemeenschappelijk geloof van heel de Christelijke Kerk heeft men eerbied. Tot op het fundament toe moet de tempel worden afgebroken, waarin geslacht na geslacht God verheerlijkt heeft, om plaats te maken voor een gebouw van nieuw-modische structuur, waarin geen plaats meer is voor doopvont en avondmaalsdijk, maar alleen voor een preekstoel met daarop een modern domine. Zelfs wordt dit zoogenaamd vrijzinnige Christendom in zijn formalisme onverdraagzamer dan de stellste orthodoxie. Of een goed deel der gemeente nog aan het Avondmaal hecht en het behouden wil, doet er niet toe; de meerderheid beslist, en schaft niet alleen voor zich zelf, maar voor heel de gemeente het Avondmaal af. Wie daarmee niet tevreden is, mag toezien.

Consequent is dit soort modernisme zeker. Consequenter dan het halfslachtige modernisme, dat van doop en avondmaal als Christelijke sacramenten natuurlijk niets weten wil, maar toch beiden nog wel als „symbolen“ behouden wil, omdat het godsdienstig gemeenschapsleven het nu eenmaal niet buiten symbolen en liturgische handelingen stellen kan. Want zoo wordt onder een schoonen schijn de goegemeente verschalkt. Ze meent nog haar Sacramenten te behouden en ze krijgt alleen een uitgeboorde schaal. Maar al is het consequente modernisme *verlijker en oprechter*, het toont ook, met wat niets ontziende haat het tegen de instellingen van Christus gekant is.

Daarom mogen onze broeders in de Hervormde Kerk wel toezien en geen oogenblik in hun strijd tegen het modernisme verslappen. Het gaat niet om de vrijheid van conscientie, niet om de eerbiediging van ieders overtuiging, maar om het behoud van het Christelijk karakter der Kerk.

Wat te Franeker openlijk geschiedde, leeft — het is thans openlijk gezegd — heimelijk in veler hart, en straks zal men wel zien, hoe het voorbeeld te Franeker gegeven, in menige moderne gemeente in de Hervormde Kerk navolging vindt.

En een Kerk, die zelfs het heilige sacrament van het Avondmaal afschaft, heeft niet alleen aan Christus gebod zich vergrepen, maar heeft feitelijk met de Christelijke Kerk gebroken.

De pers aan hand.

In Noord-Amerika, het land, waar de vrijheid zich het rijkest ontplooidt, is thans een machts beweging op touw gezet door de Roomschen, die, wanneer ze slaagt, op zeer ernstige wijze aan die vrijheid zal te kort doen. Men beweegt namelijk hemel en aarde om door het Congres een *bill* te laten aannemen, waardoor de vrije gedachten-uiting in de pers, wat religieuze quaesties betreft, aan banden zal worden gelegd. Niet dat men openlijk de persvrijheid, die een der hoeksteenen is van het Staatsgebouw, wil aanranden en een perscensuur wil instellen. Dan zou wel heel het Amerikaanse volk in verzet gekomen zijn tegen de aanranding van wat een zijner meest geliefde vrijheden is. Neen, men wil het lange een achterdeur proberen om feitelijk alle perspolemieken tegen een of andere Kerk onmogelijk te maken. De Postmeester-Generaal, gelijk men in Amerika zegt, moet de bevoegdheid erlangen publicaties, waarin iets ten nadeele gezegd wordt van een Kerk of godsdienst, waartoe burgers der Vereenigde Staten behoren, van het postverkeer uit te sluiten. Letterlijk luidt het voorstel, dat de Postmeester-Generaal zal kunnen verbieden met de post te verzenden *publications which are or are represented to be a reflection on any form of religious worship, practiced or held sacred by any citizens of the United States*. Men ziet, hoever deze bepaling gaat. Niet alleen zal de postmeester mogen welen geschriften, waarin op hatelijke wijze en met allerlei lasterlijke beschuldigingen een kerk of godsdienst wordt aangevallen, maar elk geschrift, waarin polemieken gevoerd wordt, tegenwerpingen worden ingebracht of in afkeurenden zin gesproken

wordt over een Kerk of godsdienst, die onder de Amerikaanse burgers aanhangers telt, kan worden verboden. En zoover strekt deze staatsbemoeiing zich uit, dat niet alleen erkende Christelijke Kerken hierdoor bevestigd moeten worden tegen aanvallen van derden, maar dat ook secten als Mormonen en dergelijke, of afgezonderd als van de Indianen niet meer door de pers zullen mogen worden aangevallen of bestreden. Want natuurlijk, of men nu al zegt, dat de pers toch vrij blijft en ieder toch mag laten drukken wat hij wil, is maar een doekje voor het bloeden, wanneer de Staat straks, als ge uw blad of vlugschrift per post verzenden wil, die verzending weigert. Pers zonder postverzending heeft geen de minste waarde.

Volkomen terecht komt de *Banner of Truth*, het blad dat onze Calvinistische beginselen in Amerika zoo kloek verdedigt, tegen deze Roomsche actie en roept het al onze Gereformeerden ten strijde, opdat de pers aldus niet gemulldorfd moge worden.

Wanneer ook wij ons bij dit protest aansluiten, bedoelt dit allerminst, dat wij het zouden opnemen voor de schandelijke en gemeene wijze, waarop soms polemieken tegen de een of andere Kerk, of de Christelijke religie in 't algemeen, gevoerd is geworden. Maar om deze hatelijke uitwassen, mag de polemieken zelf niet verboden worden, wanneer ze in den vorm gematigd is en binnen de perken blijft aan eerlijke polemieken gesteld. Vooral tegenover secten, die meest in 't algemeen propaganda drijven, zoals de Mormonen, is openbare perspolemieken een der machtigste wapenen. Al wat de werken der duisternis openbaar maakt, is het beste middel om die werken tegen te gaan. En dit machtige wapen om de dwaling te bestrijden, mag de Staat niet aan de Christelijke polemieken uit de hand slaan, alleen om tegen een onwaardige polemieken de Christelijke Kerken te beschermen.

Zeker is het vraagstuk van de vrijheid van postverzending een moeilijk vraagstuk. Zonder verzending per post zou aan een verspreiding van geschriften op groote schaal niet gedacht kunnen worden. Juist door de post bereikt ge *allen*, die ge persoonlijk niet bezoeken kunt, maar wier adressen ge weet. Waar nu de Staat als postmeester optreedt en deze hem toevertrouwde schrijfturen bij ieder aan huis bezorgt, neemt hij daardoor eenigermate een verantwoordelijkheid op zich, althans wanneer het publieke geschriften betreft, die onder open omver worden verzonden zoals drukwerk. Zeker toezicht op hetgeen verzonden wordt, kan dan ook niet gemist worden, of de Staat zou als handlangers optreden van allerlei secten en genootschappen, wier doel het is door deze postverspreiding propaganda te maken dikwijls voor zeer zedeloze doeleinden. Terecht is daarom ook in ons land steeds van Christelijke zijde geëist, dat de Staat zich niet leenen zou om bijv. de geschriften van den Ned. Malthusianen bond te verspreiden; wat met de post aan huis gebracht wordt, komt zoo licht in handen van jonge huisgenooten, en verspreiding van pornografische literatuur of van geschriften die de zedelijkheid bedreigen, kan de Staat daarom zeker weigeren. Met de vrijheid van drukpers heeft dit niets uitstaande, want al zou de Staat het drukken van zulke geschriften vrijlaten, daarom is hij toch niet verplicht ook de rondzending van zulke zedeloze pamfletten op zich te nemen of te bevorderen.

En evenzoo zouden we ons nog kunnen voorstellen, dat men bedenking had om door den Staat te laten verzenden geschriften, die op lasterlijke wijze den Christelijken godsdienst aanvielen of schandelijke leugens ontrent de een of andere Kerk verspreidden. Een burger kan van den Staat vragen, dat dergelijke godslasterlijke of hem in zijn diepste overtuiging kwetsende literatuur niet tegen zijn wil of zonder dat hij het besteld heeft, hem over de post worde toegezonden. Toch zouden we ook dan nog liever niet den Directeur der posten hierover oordeelen laten, maar de zaak door den rechter laten beslissen. In Duitsland is elke lasterlijke belediging een Kerk of den godsdienst aangedaan, strafbaar. En wanneer later tegen een persoon in publieke geschriften strafbaar is gesteld, waarom zou de rechter dan niet evenzeer later kunnen straffen, wanneer het niet een priaat persoon, maar een Kerk gold?

Maar geheel anders staat de zaak, nu men van Roomsche zijde feitelijk door deze bill alle propagandaliteratuur van het Protestantisme wil verbieden. Daardoor wordt de vrijheid van drukpers wel degelijk aangerand. Men zal in zijn krant geen artikel meer mogen schrijven, waarin men bijv. de dwalingen van de Mormonen bestrijdt, of de Postmeester-generaal zal de verzending van deze nummers aan uw abonnees weigeren kunnen. Ge kunt geen brochure uitgeven om aan de Joden duidelijk te maken, dat hun godsdienst in strijd is met Gods Woord, of de Postmeester-generaal legt er beslag op en weigert de verzending. Zelfs zou met deze bepaling de Postmeester kunnen verbieden onzen Catechismus per post te laten verzenden, omdat ook daarin immers polemieken wordt gevoerd met name tegen de Roomsche Mis en de heiligen vereering der Roomsche Kerk.

We hopen daarom, dat deze zoogenaamde Sullivan-bill niet door het Congres zal worden aangenomen. Rome is nooit een voorstander geweest van de vrije uiting der gedachte. Het autoritaire standpunt waarop de Roomsche Kerk staat, brengt nu eenmaal mee, dat vrij onderzoek voor een leek, volgens haar, niet geoorloofd is. Maar als Protestanten vreezen we het „vrije onderzoek“ niet, en willen we liever de gevaren dragen aan dat vrije onderzoek verboden, dan de pers aan banden te leggen.

Het zou ons leed doen, wanneer juist in Amerika, dat voor Europa steeds een schitterend voorbeeld was van vrijheid van drukpers en vrijheid van religieuze uiting, dit palladium werd prijs gegeven.

Rome zou daardoor een overwinning op een echt Protestantisch beginsel van staatsrecht hebben behaald.

Trouw in het ambt.

Hoewel overgangen van de ene Kerk naar de andere gewoonlijk meer voorkomen bij gemeentelieden dan bij predikanten, heeft de historie ook van onze Kerken wel getoond, dat dit laatste daarom toch nog niet tot de onmogelijkheden behoort. Reeds meer dan eenmaal is het voorgekomen, dat predikanten, hetzij uit de Hervormde Kerk, hetzij uit de Christelijke Gereformeerde Kerk, tot inzicht kwamen, dat het standpunt, waarop hun Kerk staat, niet juist was, en daarom begeerden tot de Gereformeerde Kerken over te gaan. Vroeger is dit een enkele maal voorgekomen bij predikanten in de Hervormde Kerk, in den laatsten tijd hoort men dit meer van predikanten uit de Christelijke Gereformeerde Kerk. Vooral het besluit van de jongste Synode, dat zulk een predikant, na behoorlijk colloquium doctum voor de classis te hebben afgelegd, beroepbaar in onze Kerken verklaard kan worden, schijnt oorzaak geweest te zijn, dat, gelijk de pers dezer dagen meldde, meer dan één predikant in de Christelijke Gereformeerde Kerk er over denkt dezen weg te volgen.

Nu kunnen we op zichzelf natuurlijk niet anders dan onze blijdschap er over uitspreken, dat ook in de Christelijke Gereformeerde Kerk bij meer dan één predikant de oogen schijnen open te gaan voor het zondige van een scheiding, die noch in Gods Woord noch in de Belijdenis eenigen grond vindt en veeleer door beide veroordeeld wordt. Er is in heel de Kerkhistorie ons geen tweede voorbeeld bekend van een schisma, dat op zoo lichtvaardige gronden is geschied als de afscheiding van dit Christelijk Gereformeerde Kerkgenootschap van de Gereformeerde Kerken. Toch willen we hierop thans niet dieper ingaan; het is een zonde, die tot het verleden behoort en waarvoor een jongere generatie natuurlijk niet aansprakelijk kan worden gesteld, daar ze niet door eigen wilsdaad tot die scheiding hebben meegewerkt, maar in deze eenmaal bestaande Kerk zijn geboren of door de wilsdaad van hunne ouders daarin zijn overgebracht en opgevoed. Veeleer dient het gewaardeerd, wanneer zij zich hebben weten te onttrekken aan den invloed, die van zulk een separatistischen kring altoos uitgaat; dat ze, trots de vele valse beschuldigingen, die in dezen kring tegen onze Gereformeerde Kerken worden rondverteld, uit eigen oogen hebben leeren zien, en zoo tot de overtuiging zijn gekomen, dat de Gereformeerde Kerken wel degelijk trouw zijn gebleven aan de Belijdenis, en het daarom, naar luid onzer belijdenis, schuldige plicht is van elk Gereformeerde om zich bij deze Kerken te voegen.

Zelfs het bezwaar, dat de theologische opleiding, die de predikanten der Christelijke Gereformeerde Kerk aan hun Theologische School genoten hebben, volstrekt niet op een hoogte staat met de opleiding die onze predikanten te Amsterdam of te Kampen ontvangen hebben, achten we wel ernstig, maar het mag, wanneer men te doen heeft met een daad van oprechte overtuiging, toch geen onoverkomelijke hinderpaal wezen. Wel zullen onze Classen natuurlijk bij het colloquium doctum hebben toe te zien, dat dit geen bloote formaliteit worde en dat niet de hand worde gelicht met de wetenschappelijke eischen, die in onze Kerken voor de bediening des Woords gesteld worden. Anders zou de verleiding wel eens groot kunnen worden voor zwakkere geesten, die tegen de lastige studien aan onze scholen en de strenge examens onzer Kerken opzien, om eerst aan de Theologische School der Christelijke Gereformeerde Kerk hun opleiding te zoeken, daarna enkele jaren in deze Kerk predikant te worden en dan door de achterdeur van het colloquium doctum onze Kerken binnen te komen. Men weet hoe dit vroeger meermalen geschied is met predikanten die geen academisch onderwijs hadden genoten, daarom in de Hervormde Kerk geen predikant konden worden, maar dan een poos naar België gingen bij de Zendingkerk en aldus als „buitenlandsche predikanten“, na een colloquium doctum het predikambt in de Hervormde Kerk verkregen. Een repetitie van zulke toestanden zou in onze Kerken allerminst wenschelijk zijn. En evenzeer zullen onze classen bij dit colloquium doctum natuurlijk onderzoek hebben te doen, of de geheel onjuiste beschouwing van de verbondsleer, die in de Christelijke Gereformeerde Kerk den toon aangeeft, door deze predikanten als een dwaling wordt erkend, want anders zou, wat winste schoon, wel eens het paard van Troje kunnen blijken, waardoor allerlei twist en verdeeldheid in onze Kerken zou worden binnengebracht. Een uitdrukkelijke verklaring, dat zulk een predikant instemt met de beslissing, die de Utrechtsche Synode in zake de leer geschilden gaf, was wellicht de beste weg, om dit gevaar te voorkomen.

Ernstiger echter dan deze beide bezwaren, is voor ons de vraag, die we bespreken geheel afgedacht van het geval, dat op de Haagsche Synode ter sprake kwam, of zulk een overgang van een predikant, die zijn ambt neerlegt in zijn eigen Kerk, om als predikant in onze Kerk te worden toegelaten, zonder dat hij vooraf alles in het werk heeft gesteld, om zijne gemeente met hem mede te doen gaan, wel de geordende en door God gewilde weg is. Nieuw is dit vraagstuk niet, want diezelfde vraag is ook